

نقش روانشناسی محیط طبیعی در تقابل با رفتارهای انسانی

لیلا قیطاسی*/الهه الماسی/پریسار وشنی/فریده دلشاد

1-2 دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه غیردولتی باختر ایلام . ایلام . ایران

3- گروه شهرسازی و معماری . مدرس دانشگاه غیردولتی باختر ایلام . ایران

چکیده

روانشناسی محیطی طبیعی به رفتارهای مرتبط با محیط می‌پردازد. مفاهیم مربوط به محیط و اولویت‌های زیبایی شناختی مورد مطالعه قرار گرفته و در قالب نقشه‌های رفتاری نشان داده شده‌اند. محیط انسان در سطوح مختلفی رفتار او را تحت تأثیر قرار می‌دهد. رفتارهای آنی، تابعی از وضعیت هستند که در آن اتفاق می‌افتند. شخصیت مردم یک کشور، توسط طبیعت و نوع محیطی که در آن زندگی می‌کنند شکل می‌گیرد. حیوانات هنگامی که در محیط غیرطبیعی یا درون قفس قرار می‌گیرند، رفتارشان تغییر می‌کند. استرس جمعیت و ویژگی‌های ساختگی و غیرطبیعی شرایط شهری، دلیل عمده افزایش نرخ جرم و جنایت و وقوع اختلالات روانی در بین مردمی است که در شهرها زندگی می‌کنند. روانشناسی محیطی کاربردی، سعی در فراهم ساختن معیارهایی برای مدیریت بهتر محیط به منظور زندگی بهتر و رشد شخصیت افراد دارد. این رشته به مطالعه راه‌های موثر بهبود حفاظت از محیط طبیعی و روش‌های بهتر طراحی ساختمان‌ها و شهرها، با در نظر گرفتن نیازها و واکنش‌های رفتاری مردم می‌پردازد.

پژوهش‌های جدید درباره معنای زندگی نشان می‌دهد که انسان قرن بیستم، معنای زندگی‌اش را کمتر از ماورا و آسمان می‌گیرد. او حالا معنی زندگی‌اش را در زمین و در موضوعاتی مثل حقوق بشر، برابری انسان‌ها و حفاظت از محیط زیست جست‌وجو می‌کند. شاید غیر از وضعیت اسفبار محیط زیست، یکی از دلایل گسترش سازمان‌های مردمی حفاظت از محیط زیست همین جست‌وجوی معنای زندگی باشد.

مقدمه

بیان مسئله

روانشناسی محیط طبیعی به رفتارهای مرتبط با محیط فیزیکی می‌پردازد. محیط فیزیکی شامل اشیاء مادی، گیاهان، حیوانات و انسان‌هاست. روانشناسی محیطی، تأکیدی بر فرایندهای تعاملی بین مردم که موضوع دیگر شاخه‌های روانشناسی است ندارد. روانشناسی محیطی از رویکرد سیستمی که امروزه در شاخه‌های مختلف علوم به عنوان رویکردی مدرن مورد استفاده قرار می‌گیرد، پیروی می‌کند و به مطالعه سازواره‌ها (ارگانیسم‌ها) به عنوان بخشی از اکوسیستم، با تأکید بر موازنه و وابستگی درونی سازواره‌ها و محیط، می‌پردازد.

اهمیت این رشته در سال‌های اخیر به دلیل ملاحظات بیشتری که به خاطر مشکلات جمعیتی، آلودگی هوا، کاهش منابع طبیعی و نیاز به حفظ حیات وحش، به مساله محیط زیست می‌شود، افزایش یافته است.

آدمی با موجودیت خود در یک فضای شهری خواهان ارزش‌های اجتماعی، رفاهی، اقتصادی، فرهنگی می‌باشد. از زمان شناخت خود و قرار گرفتن در یک فضای شهری به دنبال یافتن بعد اجتماعی خاصی است که بتواند نیازهایش را برطرف سازد، حال آنکه باید تعاریف و قوانین شهر را دانسته و سپس به دنبال جایگاه متناسب با خود باشد که لازمه آن شناخت کافی از فضای موجود و برقراری ارتباط با محیط (به لحاظ روانی و روانشناسی محیط طبیعی) و بعد حضوری خود در جامعه و برقراری ارتباط با دیگران (جامعه‌شناسی) است. فضای اطراف یک انسان، ساختار زندگی فردی و شهری طبیعی او را می‌سازد و بعد اجتماعی شهری که فرد در آن زندگی می‌کند، با آرایش فضا ساختی و ارتباطات متقابل ویژگی‌های طبیعی انسان‌هایی که آن را می‌سازند، سروکار دارد. محیط فیزیکی طبیعت عنصر عمده سازنده فضای شهر است و نخستین بستری که در آن محیط مصنوع شکل می‌گیرد. حال رابطه میان محیط مصنوع و رفتار طبیعی و روان انسان‌ها برای ارتباط متقابل با یکدیگر در فضای شهری، بسیار حائز اهمیت می‌باشد. اینکه انسان‌ها درک درستی از محیط طبیعی خود داشته و به دنبال نگاهداری صحیح از این محیط در راستای استفاده بیشتر در ابعاد زیست محیطی و اجتماعی باشند.